

Olli Mäenpää
21.9.2021

Lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eräiden valtiovarainministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamiseksi (HE 90/2021 vp)

Viittaukset oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajantasaistaa muutoksenhakua koskevaa sääntelyä valtiovarainministeriön hallinnonalan laeissa. Suurin osa ehdotetuista muutoksista ehdotetaan toteutettavaksi niin, että kumottua hallintolainkäyttölakia koskevat viittaukset muutettaisiin viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (hallintoprosessilaki), joka tuli voimaan 1.1.2020. Nimenomaiset säännösmuutokset ovat tältä osin selkeyden vuoksi aiheellisia siitä huolimatta, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 127 §:n yleissäännöksen mukaan viittaukset hallintolainkäyttölakiin tarkoittavat 1.1.2020 lähtien viitasta uuteen lakiin.

Valituslupaa ja jatkovalitusta koskevat säännökset

Useaan lakiin ehdotetaan lisäksi muutoksia, joiden mukaan laeista kumotaan valituslupaa tai päätöksen tehneen viranomaisen jatkovalitusoikeutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskevat säännökset. Tällaiset erityissäännökset ovat tarpeettomia, koska valituslupaa määrittelevä yleissääntely sisältyy oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 110-111 §:ään ja viranomaisen jatkovalitusoikeutta koskeva sääntely lain 109 §:ään. Erityissäännösten kumoaminen on perusteltua myös siksi, että ne voivat aiheuttaa sekaannusta ja tulkinnanvaraisuutta suhteessa yleissääntelyyn.

Täytäntöönpanoa koskevat säännökset

21. lakiehdotuksen mukaan korvataan nykyinen sääntely, jonka mukaan valitusviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon, sääntelyllä, jonka mukaan tällainen toimivalta on hallintotuomioistuimella. Säännös on luonteeltaan lähinnä tekninen, ja noudattaa hallintoprosessilain terminologiaa, jossa on luovuttu termistä valitusviranomainen.

Viranomaisen ja hallintotuomioistuimen periaatteellisesti tärkeän eron kannalta arvioituna on paikallaan, että samaa terminologia käytetään myös 7. lakiehdotuksen 40 c §:n 2 momentissa. Säännöksestä tulisi käydä ilmi, että toimivalta täytäntöönpanosta määräämiseen on hallintotuomioistuimella eikä valitusviranomaisella.

Hallintolain soveltaminen valtiontalouden tarkastusviraston toiminnassa

8. lakiehdotuksen 13 §:n 1 virke sisältää toteamuksen, jonka mukaan hallintoasioiden käsittelystä säädetään hallintolaissa (434/2003). Säännös on asiallisesti tarpeeton, koska valtiontalouden tarkastusvirasto on eduskunnan virkamiehistä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaisesti eduskunnan virasto, jossa hallintolakia sovelletaan välittömästi hallintolain 2 §:n 2 momentin nojalla. Säännös on paikallaan poistaa.

8. lakiehdotuksen 13 §:n 2 virkkeen mukaan hallintolain 27-30 §:ssä säädettyä sovelletaan myös tarkastustoiminnassa virkamiehen esteellisyyteen. Sääntelystä voisi päätellä, että tarkastustoiminnassa ei muuten noudatettaisi hallintolakia. Tämä olisi ristiriidassa sen kanssa, että hallintolakia kokonaisuudessaan sovelletaan tarkastusvirastossa ja siten myös tarkastustoiminnassa. Säännös on harhaanjohtavana välttämätöntä poistaa.

Yksityiskohtia

20. lakiehdotuksen mukaan kumottaisiin valitusoikeutta täsmentävä säännös, jonka mukaan valitusoikeus on niillä, jotka voivat 20 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon. Sen sijaan 19. lakiehdotuksessa vastaavan sisältöinen täsmentävä säännös ehdotetaan pysytettäväksi voimassa. Perusteluja tälle eroavuudelle ei esitetä. Sääntelyn tulisi tältä osin olla yhdenmukaista, ja lähtökohtaisesti hallintoprosessilain 7 §:n valitusoikeutta koskevaan sääntelyyn perustuvaa.

14. lakiehdotuksen 85 a §:n 2 momentin mukaan ”Poiketen siitä, mitä 71 §:ssä säädetystä valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.” Säännösehdotus sisältää virkkeen, jonka sanonnallinen täsmentäminen vaikuttaa välttämättömältä.